

mešne ljudske šole v Sv. Križu, 5 K; Ferdinand Juvanc, šolski voditelj v Postojni, 20 K 6 v.; Janez Robič, šolski ravnatelj in Fran Zacherl, učitelj v Ljutomeru, sta prispevala mesečno za »Rdeči križ« od 1. januarja do 1. novembra 1917 vsak po 5 K, skupaj 110 K; enake prispevke, ki so pa bili v našem listu že izkazani, sta plačevala tudi že v letih 1914, 1915, 1916; skupaj 1419 K 15 vln.

Danes izkazanih 1.419:15 K
V zadnji številki izkazanih 283.470:96 K

Skupaj . . . 284.890:11 K

Srednje šole.

Konzistorialni svetnik profesor dr. Franc Perne, 10 K; ravnatelj Ivan Gorup, 20 K; skupaj 30 K.

Danes izkazanih 30:— K
V zadnji številki izkazanih 66.394:48 K

Skupaj . . . 66.424:48 K

Denarni uspehi dela slovenskega učiteljstva v dobi vojne do danes.

Glasom izkazov v »Učit. Tovaršu«:

Za »Rdeči križ« itd. 284.890:11 K
III. vojno posojilo 278.848:69 K
IV. vojno posojilo 2.761.438:— K
V. vojno posojilo 10.298.807:— K
VI. vojno posojilo 346.450:— K
Srednje šole 66.424:48 K

Končna vsota . . . 14.036.858:28 K

Poziv!

Ljubljena slovenskega naroda, Dr. Janeza Ev. Kreka, nam je vzela nemila smrt; njegovih idej pa ne vzame nobena smrt, ne zatare nobena sovražna sila. Po čemer so hrepeneli že v davnih časih najplemenitejši rodoljubi, kar so pripravljali najbistrejši duhovi, kar je nezavedno tlelo v vseh slovenskih srcih, to je vzplamtelo zadnje dni v mogočen kres, ki je ožaril ves slovanski jug, kres zažgan od ognjevite Krekove besede, ki je vtlesila v silnem duhu spočeto idejo svobodne jugoslovanske države pod habsburškim žezlom. Ta ideja živi in gori v vseh slovenskih srcih, kar jih ni še okužil hlapčevski duh, kar jih ni še pohujšala sebična zavist.

Po načelih krščanske vere, da so ljudje vsi bratje, vsi enakopravni, da je služnost Bogu in poštenim ljudem zoprna, je zahteval veliki rajnik tudi za svoje rojake svobodo in enakopravnost. Kaj čuda, da je ta tako pravična, tako krščanska, tako človeška zahteva hipoma prešinila vsa slovenska srca, na mah zedinila in združila vse slovenske stranke! Misli in želje vseh Slovencev je izrekla Krekova beseda, in Krek je postal vseh Slovencev klicar in zaščitnik in vodja.

Vse svoje velike dušne in telesne moči je posvetil ta veliki mož ljubljani domovini; zanj je naposled dal svoje življenje. In Slovenci so to spoznali; dokaz je bridka žalost po vseh krajih, koder biva slovenski rod, dokaz veličastni pogreb. Spomin Krekov bo živel v slovenskih srcih vekomaj. To pa ni zadosti. Veliki rajnik je ljubil svoje rojake ne samo v srcu; delal in trpel je zanje vse žive dni. Bolj kot njegovemu spominu je treba Krekovega spomenika Slovincem, da vsaj nekoliko izkažejo v dejanju svojo hvaležnost, da poplačajo nekoliko svojega dolga svojemu dobrotniku. Treba je spomenika v dokaz, da znajo Slovenci častiti svoje velike moze, da bodo vedeli pozni rodovi, komu so hivalo dolžni za svojo rešitev, da bo imela mladina pred očmi zgled, kako se pridobiva vsega naroda hvaležnost in ljubezen.

Podpisani odbor si je postavil nalogo poskrbeti, da se dvigne v beli Ljubljani dostojen spomenik dr. Kreku, in z zaupno prošnjo se obrača do vseh Slovencev in tudi do drugih Slovanov, ki so poznali, ki so čislali in ljubili rajnika, da prispevajo po svojih močeh v dosego blagega namena, da se počasti spomin velikega moža.

V Ljubljani, 20. oktobra 1917.

Odbor za Krekov spomenik:

Dr. A. Korošec, načelnik »Jugoslovanskega kluba«, častni predsednik. — Dr. Fr. Detela, vladni svetnik, predsednik. — Dr. Ivan Tavčar, župan ljubljanski, podpredsednik. — Dr. Fr. Jež, tajnik. — Ignacij Zaplotnik, blagajnik. — Anton Kristan, Bogumil Remec, Oton Župančič, Richard Jakopič, Mihael Moškerc, odborniki.

Iz krogov vpokojenega učiteljstva goriško-gradišanskega.

„Stanu svojega se spomni, trpi brez mira!“ —
Prešeren.

Najprej se slav. uredništvu »Učiteljskega Tov.« lepo zahvaljujem, da je blagovolilo sprejeti v svoje predalec spis glede draginjske doklade vpokojenega učiteljstva Goriško-Gradišanskega! —

Zdi se, da je spis napravil dober vtisk na merodajnih krogih, zakaj po dolgem prosaljenju in moledovanju smo dosegli malo zrnca v podobi majhne draginjske doklade, veljavne za leto 1917. — C. kr. deželni šolski svet v Trstu sedaj v Opatici je z odlokom z dne 17. septembra 1917, števil. 230/42—16, blagovolil nakazati vpokojenemu učiteljstvu 10% draginjsko doklado od sedanje svoje pokojnine. Ta nakaznica ima prvotno moč in vpokojenci dobe to doklado od 1. januarja 1917, po odbitku zakonitih odpadkov in kolkovin.

Za to draginjsko doklado, četudi je za sedanje hude čase jako majhna, smo hvaležni, uvaževaje znani nauk: da bodi za vsak malenkostni dar — hvaležen; vendar se usojamo izpregovoriti glede tega nekaj besed.

Označena draginjska doklada je najmanjša od vseh, kar jih poznamo. Na Kranjskem je najmanjša mesečna draginjska doklada 50 K, 600 K na leto. Tako doklado dobe tudi mlade, komaj nekaj let službujoče učiteljice. Učitelji, posebno oni, ki so poročeni in imajo otroke, dobe še več. — Na Primorskem dobiva učiteljstvo tudi malenkostne draginjske doklade. Na Tolminskem dobiva vsak učitelj vsako četrtletje 180 K, to je 60 K mesečno. — V Goriškem okraju so draginjske doklade razmeroma najmanjše in baš tako je v Sežanskem okraju, kjer pride menda 120 do 140 K na leto na učitelja. — Najboljše draginjske doklade dobiva učiteljstvo na tržaškem ozemlju, to je ono učiteljstvo, ki spada pod tržaški magistrat. Kakor je znano, je tam učiteljstvo najboljše plačano, odmerjeno so mu pa tudi najvišje draginjske doklade. — Ako smo prav poučeni, so draginjske doklade na Tržaškem sledeče: najnižja draginjska doklada je 120 K, najvišja 1344 K, vmesni postavki so: 180, 240, 300, 456, 720, 852, 864, 900, 1020, 1152 in 1200 K. To je že nekaj več napram našim dokladam na Goriškem. —

Kakor sem že zgoraj omenil, smo mi vpokojeni učitelji hvaležni za sicer jako malenkostno nam naklonjeno draginjsko doklado in smo jo radevolje sprejeli. — Vse drugače pa se je pokazalo dalmatinsko učiteljstvo. — To učiteljstvo je odklonilo 10% draginjsko doklado. Temu se ne smemo čuditi, zakaj dalmatinsko učiteljstvo je menda najslabše plačano učiteljstvo v naši Avstriji. Temeljne plače so tako nizke, da znaša draginjska doklada od 80 do 300 K na leto. To je nekoliko manj, nego znaša draginjska doklada našega vpokojenega učiteljstva. Poleg tega je dalmatinski deželni odbor določil, da učiteljice, ki so poročene z učitelji, ne dobe te doklade. Zaradi tega je učiteljstvo soglasno odklonilo 10% draginjsko doklado in jo zahteva v višji izmeri. Želimo in smo prepričani, da jo tudi doseže. — Goriško-Gradišansko vpokojeno učiteljstvo sprejme podeljeno doklado, nadeja se, da se mu bo »v prihodnje zvišala in zenačila z ono naših tovarišev na tržaškem ozemlju. — Ta naša zahteva je popolnoma upravičena in podprta s tako tehtnimi razlogi, da jih ne more nihče spodbiti. Znano je, da je vpokojeno učiteljstvo najpotrebnejše. Večina tega učiteljstva je bila vpokojena še po določilih starega pokojninskega zakona. Ono ne dobiva odškodnine za stanbvanje, ima manjše petletine in manjše opravilne doklade, ki se štejejo v pokojnino. Prav posebno so pa uvaževanja vredne družinske razmere vpokojenega Goriško-Gradišanskega učiteljstva. Večina tega učiteljstva ima majhne otroke, ki jih mora šolati v mestu, a starši se potikajo kot begunci po občinah na Kranjskem, Štajerskem in drugod. Da to mnogo stane v sedanjih pregrešno dragih časih, je znano vsakomur. — Ako primerjamo pokojnino c. kr. uradnikov s svojimi pokojninami, vidimo velikansko razliko. Oni imajo mnogo večjo pokojnino in na podlagi te večje draginjske doklade, nego mi. Isto velja za c. kr. vpokojene učitelje, ki jim pa nameravajo sedaj še zvišati dohodke, kar jim iz srca privoščimo.

Ako naši krušni očete vse to dobro premislijo, morajo izprevideti, da je naš gmotni položaj silno žalosten. Kot begunci se potikamo kakor cigani od kraja v

kraju; povsod nas grdo gledajo, ko z denarnico v roki prosimo za živila, pa ničesar ne dobimo. Naše trpljenje in muke pozna do dobra le oni, ki sam izkuša begunsko življenje. Skoro povsod, kjer se nahajajo naši begunci, in to naj bo na Kranjskem ali Štajerskem, so aprovizacije jako nezadostne in pomanjkljive. Ni živil in jih ni! Karte dobimo za moko, sladkor in drugo, a ko gremo po blago, nas odpravijo, češ, da ga ni. — Učitelju je v takem toge polnem življenju branje edino razvedrilo, posebno sedaj v dolgih zimskih večerih, pa kako naj bere in piše, ker ni razsvetljave, ni petroleja. Tu in tam se dobe majhne svečke, ki so zelo drage, prižgane pa brle enako »mrtvaški luči«. Pri tej »razsvetljavi« naj učiteljstvo nateguje svoje oči, da oslepi. — Aprovizacija nam neredno daje četrto litra petroleja za en mesec. Kaj hočemo s to količino? Saj ne zadostuje niti za en večer! —

Navajal bi še dolgo vrsto pomanjkljivosti naših aprovizacij. Omenim anj le še dva, ki jih ni dobiti za gorostasne cene. — Naj zadostuje to za danes. Iz navedenega naj se uveri naš deželni odbor, da ne moremo izhajati s tem, kar imamo, ker je draginja večja od dneva do dneva, dohodki pa so vedno isti.

Apelujemo tedaj na dobra srca svojih kruhadajalcev ter kličemo z našim pesnikom Meškom:

»Usliši glas moj, k tebi kliče
iz brezdnja trpljenja, morečih nadlog,
pomagaj, pomagaj, usmiljen Bog!«
T—e.

Načrt preustrojitve našega šolstva.

III.

Nadaljnji odgovori na vprašanja v številki 20. »Učit. Tov.«

A. 1. Po mojem imenu naj obsega načrt preustrojitve našega šolstva na vsak način tudi splošno ljudsko izobrazbo.

2. Dobro bi bilo, da bi obsegal vse šolske kategorije; bojim se samo, da odziv na to ne bo dovoljen.

3. Glede tipa sem imenja, da odloči tok časa načelo »enotne narodne šole«.

Ljud. Černej.

B. 1. Naš načrt je načrt splošne ljudske izobrazbe (splošne narodne vzgoje); torej mora obsegati vse, kar je potrebno, da dosežemo v masi ljudstva tisti smoter, ki je očrtan v »Popotopni vzgoji« v lanskem »Popotniku«.

2. Obsega naj le ljudsko šolstvo in učiteljsko izobrazbo. Vse ostalo (srednje šolstvo, visoke šole) so le nastavek, ki ga, žal, niti še nimamo, ter ga tudi ne moremo preustrojit. Sploh se mi zdi, da ne smemo zasnovati dela preveč na široko. Položimo najprej temelji! Ljudska izobrazba in višja korakata nekaj časa skupno, tako nekako do 16. leta (morda še delj, če vzamemo več let nadaljevalne šole), potem se ločita: prva k delu, ta k temeljitejšim naukom. Iz tega je jasno, da prva ni morda samo priprava na drugo, druga pa ni samo višek prve: dve veji na istem drevesu, toda prva neizmerno močnejša in pomembnejša — zakaj kaj je izobraženost brez zaslombe v razumnem ljudstvu? — Zdi se mi, da ni primerno, kombinirati (pravzaprav: istodobno izvrševati) naše delo z delom profesorjev, katerih torišče je srednje in višje šolstvo; v teh zadevah nimamo nobene ingerence. Drugo za drugim!

3. Sedanji tip ljudskega šolstva 5(6)-letni ljudski in 4letni meščanski, ali 8letni ljudski z obvezno nadaljevalno šolo) se mi zdi najbolj primeren. Enotne šole (posebno še 6letne) imamo še dosedaj preveč; druge skoro nismo poznali. Računati pa moramo z dosegljivim!

4. odpade.

Iv. Bankart.

C. 1. Načrt preustrojitve šolstva naj se nanaša le na šolski ustroj. O načrtu splošne ljudske izobrazbe ne more biti govora že zaradi množice činiteljev, ki bodo vedno zavestno vplivali na izobrazbo s svojimi potrebami in interesi.

2. Načrt bi moral obsegati vse šolstvo, torej tudi srednje in najvišje. To še posebno zaradi dejstva, da mnenja glede ljudskega šolstva nikakor ne gredo tako daleč narazen kakor glede srednjega in visokega. Za enotno ljudsko šolo bi bilo treba ustvariti enotno srednjo šolo kakor tudi univerzo, ki bi morala predvsem izgubiti svoj shofastični in nemški značaj, ter bi se približala zapadnemu ustroju francoske in angleške (severno - ameriške) srednje in visoke šole. Opozorjam, da gledam tukaj na stvar s stališča jugoslovanskega ozemlja v Avstroogrski, torej s konkretnega, praktičnega stališča, kar ima seveda tudi dalekosežnih posledic za vso ljudsko šolo. Sicer mi vzdrževalec ni mar, vendar ne smemo pozabiti, da je nemško (menim: bistvo) šolstvo veliko preveč formalno in razredno in posebno zaradi slednjega v svojih civilizatornih posledicah mnogokdaj tudi silno škodljivo, ker ni zraslo organsko iz kulturnih in gospodarskih tal, temveč se je nepraktično razvilo iz tradicije in kast. — Na vsak način bi morali sodelovati pri preustroju šolstva tudi slovenski (jugoslovanski) profesorji, saj so med njimi možje, ki so sami bili na zapadu. — S stanovskega stališča pa stavim največjo važnost na široko, iz socioloških vidikov razvito izobrazbo učiteljstva, katerega dodelovanje učiteljske je kardinalni vzrok našega kruhoborstva in vseh naših vzgojnih in učnih neuspehov.

3. + 4. Glede osnovne šole sem mnenja, da bi trajala od 8.—14. leta. Mislim, da se v tej dobi predela ista snov, ki bi bila sicer določena za vseh osem let. Obvezna bi pa morala biti — kakor zahtevajo individualne in krajevne razmere — dveletna strokovna, oziroma štiriletna meščanska šola. Te so večinoma modernega duha, izvzemaš kmetijsko (tečajni), ki je kot obligatna šola šele v razvoju. — Pripominjam, da je stavljena naloga velika in v marsičem odvisna od političnega izčiščenja — vsestranskega!

J. Pahor.

Srednješolske vesti.

Ivana Zdešarja je imenoval c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko za učitelja petja na c. kr. državni višji realki v Ljubljani.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

V razglasu o sklicanju Zavezine delegacije na zborovanje, ki se vrši dne 27. decembra t. l. smo opozarjali okrajna učiteljska društva, da je večina izmed njih že izvolila svoje delegate za XXVI. glavno skupščino, ki bi se bila morala vršiti v dneh 6. do 8. septembra 1914 v Pulju. Ker so pa po Zavezinih pravih mandatih delegatov veljavni do izvolitve novih delegatov, imajo v letu 1914 izvršene volitve polno moč tudi za delegacijsko zborovanje letos o božiču, in dotična društva naj izvrše samo event. **dopolnilne volitve**, če je kak delegat umrl ali se letos iz kateregakoli vzroka ne more udeležiti Zavezine delegacijske seje; društva pa, ki v letu 1914 niso bila izvolila delegatov, naj to store sedaj in imena delegatov prijavijo čimprej Zavezinemu vodstvu.

Da ne bo kake zmešnjave, objavljamo imenik delegatov, ki so bili izvoljeni leta 1914.

I. Belokranjsko učiteljsko društvo.

1. Valentin Burnik, nadučitelj v Metliki.
2. Fran Šetina, nadučitelj v Črnomlju. † Namestnika:
1. Leopold Morela, učitelj v Metliki.
2. Marija Zakrajšek, učiteljica v Metliki.

II. Kamniško učiteljsko društvo.

3. Tomo Petrovec, nadučitelj v Jaršah.
4. Ivan Schmeidek, učitelj na Krtini.
- Namestnik:
3. Anton Germek, nadučitelj v Krašnji.

III. Gornjegrajsko učiteljsko društvo.

5. Ivan Kelc, nadučitelj v Novi Štiti.
6. Josip Korban, učitelj v Gornjem gradu.
7. Martin Sotlar, učitelj na Ljubnem.
8. Frančiška Sotlar-Horvat, učiteljica na Ljubnem.
- Namestnik:
4. Jože Trčak, nadučitelj pri Ksaveriju.

IV. Ljutomersko učiteljsko društvo.

9. Ivan Tomažič, nadučitelj na Stari cesti.
10. Fran Cvetko, nadučitelj v Vučji vasi.
11. Karel Maurič, učitelj pri Sv. Križu.
12. Franja Jandl, učiteljica pri Mali Nedelji.
- Namestnici:
5. in 6. Olga in Cinka Cvalhte.

V. Učiteljsko društvo za Trst in okolico.

13. Anton Šeme, c. kr. učitelj v Trstu.
14. Rafael Kosovel, mestni učitelj v Trstu.
15. Marija Čok, mestna učiteljica v Trstu.
- Namestnika:
7. Karel Gruntar, mestni učitelj v Bazovici.
8. Amalija Čok, mestna učiteljica v Trstu.

VI. Tolminsko učiteljsko društvo.

16. Josip Rakovšček, nadučitelj pri Sveti Luciji.
17. Josip Kalan, učitelj v Kobaridu.
18. Matej Mikuš, učitelj v Črnem vrhu nad Idrijo.
Namestnika??

VII. Učiteljsko društvo za ptujski okraj.

19. Anton Ogorelec, nadučitelj pri Sv. Barbari v Zalozah.
20. Janko Lešnik, učitelj v Vurbergu.
21. Alojzij Šelinšek, učitelj pri Sv. Barbari v Halozah.
Namestnika:
9. Franc Hanjšek, učitelj pri Sv. Vidu pri Ptuj.
10. Valentin Kajnik, učitelj v Ptuj — okolica.

VIII. Savinjsko učiteljsko društvo.

22. Ivan Jakše, učitelj na Vranskem.
23. Pavel Flerč, nadučitelj v Letušu.
Namestnika:
11. Vika Flerčova, učiteljica v Letušu.
IX. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice.

24. Mihael Bregant, nadučitelj v Sostrem.
25. Ivo Trošt, nadučitelj v Tomišlju.
Namestnika —?

X. Pedagoško društvo v Krškem.

26. Karel Humek, strokovni učitelj v Krškem.
27. Avgusta Kolnik, učiteljica v Radečah pri Zidanem mostu.
28. Kristina Demšar, učiteljica v Cerkljah na Dolenjskem.
Namestnik:
12. Maks Hočevvar, strokovni učitelj v Krškem.

XI. Ljubljansko učiteljsko društvo.

29. Ljudevit Dermelj, strokovni učitelj na gluho-nemnici v Ljubljani.
30. Alojzij Kecalj, učitelj v Ljubljani.
Namestnik: —?

XII. Goriško učiteljsko društvo.

31. Franc Bajt, nadučitelj v Solkanu.
32. Ignacij Križman, nadučitelj v Dornbergu.
33. Alojzij Urbančič, nadučitelj na Vogrskem.
34. Peter Medvešek, nadučitelj pri Sv. Križu.
35. Karla Leban, učiteljica v Kanalu.
36. Tereza Pipan, učiteljica v Ročinju.
Namestniki:
13. Anton Možina, učitelj v Berjah.
14. Josip Berce, nadučitelj v Proseku.
15. Franc Baša, nadučitelj v Črničah.
16. Franc Križman, nadučitelj v Šempasu.
17. Anton Lenarčič, učitelj v Rihembergu.

XIII. Slovensko učiteljsko društvo za Istro.

37. Franc Venturini, nadučitelj v Borštu.
38. Gregor Leonardis, nadučitelj v Kravem potoku.
39. Josip Bertok, nadučitelj v Škofijah.
Namestnika:
18. Fran Orel, nadučitelj v Kortah.
19. Marija Orel, učiteljica v Kortah.

XIV. Slovenjebistriško učiteljsko društvo.

40. Josip Sabati, nadučitelj v Zgornji Polskavi.
Namestnik:
20. Boštjan Krotky, učitelj v Poličanah. †

XV. Slovenjegrajsko učiteljsko društvo.

41. Aleksander Alt, nadučitelj v Št. Janžu pri Sp. Dravogradu.
Namestnik —?

XV. Šaleško učiteljsko društvo.

42. Ivan Lukman, učitelj v Šoštanju.
Namestnik:
21. Martin Vrečko, učitelj v Šoštanju.

XVII. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico.

43. Avgustin Požegar, nadučitelj v Zitečki vasi.
44. Davorin Lesjak, učitelj v Rušah.
Namestnik —?

XVIII. Učiteljsko društvo za ormoški okraj.

45. Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu.
46. Ivan Najžer, učitelj v Središču.
Namestnika:
22. Anton Porekar, nadučitelj v Ormožu.
23. Adolf Rosina, učitelj v Ormožu.

XIX. Učiteljsko društvo za okraj Sv. Lenart.

47. Alojzij From, učitelj pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.
48. Liza From, učiteljica pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.
Namestnik —?

XX. Kozjansko učiteljsko društvo.

49. Milka Bračič, učiteljica pri Sv. Vidu pri Planini.
Namestnik:
24. Miloš Grmovšek, nadučitelj v Pilšanuju.

XXI. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo.

50. Hinko Šumer, učitelj v Šmarju.
51. Miloš Verk, učitelj pri Sv. Križu pri Slatini.
Namestnik —?

XXII. Učiteljsko društvo za celjski okraj.

52. Ludovik Černež, nadučitelj v Grižah.
53. Tilka Brenar, učiteljica v Gotovljah.
54. Franc Pristovšek, učitelj v Žalcu.
Namestnika:
25. Rudolf Wudler, nadučitelj v Libojah.
26. Ida Wudler, učiteljica v Libojah.

XXIII. Učiteljsko društvo za laški okraj.

55. Anton Gnus, šolski ravnatelj v Dolu.
56. Miloš Roš, učitelj v Hrastniku.
57. Fran Zupančič, nadučitelj v St. Rupertu.
Namestniki:
27. Vid Jurko, učitelj v Dolu.
28. Antonija Kračman, učiteljica v St. Lenartu.

29. Alojzij Bučar, učitelj na Zidanem mostu.
Delegatov niso bila izvolila ta-le društva: 1. Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. 2. Kočevsko učiteljsko društvo za slovenske šole. 3. Kranjsko učiteljsko društvo. 4. Litijsko učiteljsko društvo. 5. Logaško učiteljsko društvo. 6. Novomeško učiteljsko društvo. 7. Postojnsko učiteljsko društvo. 8. Radovljiško učiteljsko društvo. 9. Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. 10. Brežiško-sevniško učiteljsko društvo. 11. Konjiško učiteljsko društvo. 12. Sežansko učiteljsko društvo.

V smislu § 7. točka e) novih Zavezi-nih pravil odpošlje vsak Zavezin član na Zavezino delegacijsko zborovanje vse predsednike, oziroma od teh določene namestnike vsem posameznim deželnim organizacijam — zvezam včlanjenih društev. Vrhutega izvoli vsako teh društev do 50 članov po 1 delegata, s 50 do 100 članov po 2 delegata, 100 do 150 članov po tri delegate itd. Vsakemu delegatu se izvoli namestnik. Vsak delegat je dolžan udeležiti se delegacijskega zborovanja. Prosimo, da se ravna po cenjena društva pri volitvah natančno po pravilih.

Vodstvo Zaveze.

Poverjeniki Slovenske šolske Matice na Primorskem. 1. Šolski okraj Gorica (mesto): šolski svetnik Plohl Fran, c. kr. profesor v Gorici. 2. Šolski okraj Goriška okolica in Gradišče: Križman Ignacij, nadučitelj v Dornbergu. 3. Šolski okraj Sežana: Kantle Matko, c. kr. okr. šolski nadzornik v Sežani. 4. Šolski okraj Tolmin: Mirko Podgornik, nadučitelj v Cerknem. 5. Šolski okraj Koper: Venturini Fr., nadučitelj v Borštu. 6. Šolski okraj Volesko: a) Kastav: Jurinčič Bruno, učitelj v Kastvu; b) okraj: Terezija Sikošek, učiteljica v Harpeljah. 7. Kvarnerski otoki: Žic Nikola, c. kr. okr. šolski nadzornik na Krku. 8. Pazin: Opašič-Vrišer Mara, učiteljica v Paznu. 9. Trst (mesto): a) za srednje, deške in dekliške ljudske in meščanske: Karel Mahkota, c. kr. učitelj v Trstu. b) za zgornjo okoliško Trsta: Valentič Ciril, nadučitelj v Škedenju; c) za spodnjo okoliško Trsta: Ivan Daneu, nadučitelj pri Sv. Ivanu pri Trstu.

Trst.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico je imelo svoj občni zbor v nedeljo, dne 14. oktobra t. l., ob 10. dop. v C. M. šoli na Acquedottu ob navzočnosti 52 članov. — Predsednik tov. Ferdo pl. Kleinmayr je pozdravil v tako lepem številu zbrano slovensko učiteljsko, imenoma nadzornika g. Nekermana, ki je vselej med nami, kadar zborujemo. Živio! Čutimo potrebo, da svojo organizacijo zopet oživimo, ker nas čaka mnogo važnega dela v bližnji bodočnosti. Uspešno delovanje bo mogoče, ako na podlagi pravil osnujemo tri odseke, ki naj bo vsak zase avtonomen, a na skupnih odborovih sejah naj obravnava in zastopa skupne koristi našega šolstva in učiteljskega. Ti odseki naj bodo trije, in sicer: 1. odsek komunalnega slov. učiteljskega, 2. odsek C. M. in državnega učiteljskega,

3. odsek otroških vrtaric. (Odobranje.) Ko je predstavil še vladnega komisarja dr. Merkla, se je predsednik v vznesenih besedah spominjal tovarišev-članov, ki so v dobi vojne žrtvovali domovini in cesarju svoje življenje. Ti društveniki so: prof. dr. Merhar ter učitelji Julijan Gerdol, Čuk, Meršek in Justin Arhar. (Zborovalci se dvignejo s sedežev in zakličejo spominu junakov: Slava!)

Tajnica tov. Valerija Koširjeva poroča med drugim: Po 17. februarju 1915., ko se je vršila zadnja odborova seja, je zastalo vsako društveno delovanje, in to v prvi vrsti zaradi vobče znanih vojnihi dogodkov. Od leta 1915. tudi nismo iztirjevali in plačevali članarine. — Ob raznih slavnostnih in zgodovinskih prilikah je zastopal predsednik naše društvo pri ekscelenci namestniku, tako ob smrti cesarja Franca Jožefa in v vdanostni deputaciji ob nastopu vlade cesarja Karla. Predsednik je zastopal društvo tudi na pogrebu poslanca prof. Matka Mandiča. — Poleg teh reprezentacijskih korakov je bilo dano komaj letos, da smo se zavzeli za to ali ono stanovsko zadevo. Tako je predsednik interveniral pri namestniku z ozirom na službeno pragmatiko komunalnega učiteljskega ter je bil z deputacijo učiteljic pri šolskem asesorju dr. Basoliju zaradi informacij z ozirom na dejstvo, da za šolsko leto 1917-18 ni bilo razpisanih definitivnih mest za slovenske komunalne učiteljice. — Ker društvo ni imelo nikakih dohodkov, si je poskrbelo začasne prostore v C. M. šoli na Acquedottu ter si s tem prihranilo stroške za drago stanarino. Ob selitvi sta prišla knjižnica in arhiv v nered. Prihodnji odbor bo moral oboje urediti. — Od razmer prisiljeno brezdelje so občutili vsi člani, ki so se začeli sami oglašati in siliti k delu. Pregledati nam bo svoje vrste ter določiti točen kataster članstva. Načeti bo treba gospodarska vprašanja. Zaveza nas sili k sodelovanju pri temeljnem načrtu o preosnovi našega šolstva in narodne vzgoje. Društvo se bo moralo zopet pečati s tržaškim šolskim vprašanjem. Skrajni čas je torej, da zastavimo svoje moči. (Sprejeto brez debate).

Blagajničarka tov. Ana Scheimerjeva poroča: L. 1914. je štelu društvo še 40 zavednih članov, v l. 1915. pa se je število skrcilo na 8 članov. V l. 1916. nismo imeli nobenega člana — vojna je ustavila društveno delovanje in s tem tudi društveni denarni promet. — Tržaška hranilnica in posojilnica je darovala društvu za šolarske knjižnice 50 K za l. 1915. in 50 K za l. 1916. Hvala ji iskrena! Društvo dolguje naročnino vseh stanovskih listov, približno 70 K. Tudi Zavezi nismo plačali članarine. Za vse te dolgeve in prihodnje potrebe pa imamo le 53 K 61 vin, na razpolago. — Nameni društva so lepi in koristni učiteljske posebe in narodu sploh. Društvo hoče delovati za stanovske, gospodarske in narodne potrebe učiteljskega. Zato je dolžnost vsakega zavednega tovariša in tovarišice, da nas podpira tudi dejansko, ne samo z navdušeno besedo. Vsak naj prijavi svoj pristop in naj tudi čimprej brez odlašanja poravnava članarino. Drugače ni pričakovati uspeha! (Sprejeto brez debate).

Pred prehodom na volitve je izjavil predsednik tov. Kleinmayer, da zaradi bolehnosti, oddaljenosti in preobilice uradnih poslov nikakor ne sprejme nove izvolitve; vendar bo vodil današnje zborovanje do konca. Potem pove, da je tovariš Karel Mahkota javil odboru svoj predlog glede ustanovitve 3 odsekov. Preden izvršimo volitve, je potrebno, da čujemo utemeljitev tega predloga.

Tovariš Karel Mahkota poudarja, da nam dajejo to pravico že društvena pravila. Še bolj nas sili k temu želja, da zbudimo društvo k novemu, živalnejšemu delovanju, kar bo mogoče na ta način, da razvnamemo med vsem članstvom živo zanimanje do društva. Komunalno, C. M. in državno učiteljsko ter otroške vrtarice — vsi ti so včlanjeni v našem društvu. Vsaka teh kategorij naših članov ima svoje posebne interese, ki jih naj obravnava v svojem odseku ter o svojih sklepih in željah obvešča društveno vodstvo. Odsek sam v zvezi z društvenim predsednikom ima potem dolžnost, da skrbi za izvedbo predlogov in sklepov svojega članstva. Društveno vodstvo pa mora skrbeti za interese, ki se tičejo vsega tržaškega slovenskega učiteljskega in šolskega. Poslovanje odsekov določa poslovni red, ki ga predlaga v sprejetje, a pravila nam dajejo tudi ključ, kako nam je izvršiti volitve. Ker določajo pravila poleg predsednika še 10 odbornikov in tri namestnike, naj se izvrše volitve tako, da izvoli vse članstvo predsednika, komunalno učiteljsko 4 odbornike in 1 namestnika, ravno toliko C. M. in državno učiteljsko, otroške vrtarice pa 2 odbor-

nici in 1 namestnico. Tako bodo tudi msta odbornikov in namestnikov pravič razdeljena. Tako je dan društvu prvi glavni pogoj uspešnega delovanja. (Sprejeto z odobravanjem).

Volitve so pokazale ta uspeh: Predsednik Anton Germek; odsek komunalnega učiteljskega: Ivan Daneu, Aj Scheimerjeva, Karel Grunta, Zora Erzenova, namestnik Edva Sosič; Ciril-Metodovo in državno učiteljsko: Miroslav Pretnar, Anton Šime, Josip Ribičič, Marija Kmetova, namestnik Karel Mahkota; otroške vrtarice: Antonija Ipavčeva, Čargova, Viktorija Godinova, namestnica Štefanija Bunčeva. Razsodšče: Ivan Furlani, Iva Sabodina, Ivan Grbec. Pregledovalca računov: Ferdo Starec, E. Gangl. Povodja: Avgust Waschte. Zavezi delegati: predsednik (glasom Zavezin pravil), Erna Rozmanova, Engelbe Gangl.

Predležujoči tov. pl. Kleinmayr je pozval tovariša Karla Mahkota, naj utemelji svoj predlog, ki ga je prijavil odboru in meri na to, da ustanovi slovensko tržaško učiteljsko ob Adriji okrevališče, namenjeno vsemu slovenskemu učiteljskega.

Tovariš Karel Mahkota pravi, da namerava že danes postaviti nobenega konkretnega predloga, nego hoče le govoriti o plemeniti ideji, ki jo je zamislil in ki je izvršljiva. O tem naj razmislija vse članstvo do prihodnjega občnega zbora, k bomo definitivno sklepali. Vojna nam vrne premnogo tovarišev, ki so tamkaj izgubili zdravje. Tudi sicer je toliko bed in boleznih med slovenskim učiteljskim kakor ne v nobenem drugem stanu. Vse tem trpinom je treba pomoči. Ustanovimo jim mi tržaški tovariši in tovarišice okrevališče ob Adriji, ki ga poklonimo kot da vsemu slovenskemu učiteljskega! (Dobro! Namerava lahko izvedemo, če ostanemo vs zvesti svojemu društvu in če našo požrtvovalnost dviga in pospešuje prava kolegialnost. Vsak član (članica) se zaveži da ostane pri društvu 10 let. (Vzroki iz stopa: smrt, premestitev s tržaškega ozemlja ali sklep razsodišča). Če imamo 100 rednih članov, ki naj plačujejo po 1 K mesečno, nam ostane po odbitku vseh stroškov na leto 1000 K čistih. Druge obveze nima nihče, nego da plača redno po 1 K na mesec članarine. V Trstu in okolici imamo 10 slovenskih šol. Vsaka tel šol se zaveže, da priredi vsako leto vsa eno šolsko veselico v ta namen. Kakor kažejo izkušnje, donajajo take veselice najmanj po 200 K čistega, torej dobimo od takih svojih priredb na leto po 2000 K, s članarino vred 3000 K. V desetih letih nabereimo torej sami 30.000 K, in to je vsota, ki nam omogoči uresničiti naše ideje. Tako to tovariško in človekoljubno dejanje lahko dopolnimo z lastnimi silami, ni pa izključeno, da dobimo kako pomoč in podporo tudi od drugod, da nam bo prej mogoče priti do smotra. Vendar pa zidamo na zanesljiv temelj, ako predvsem računamo sami s seboj! (Sprejeto z živahnim odobravanjem).

V zvezi z Mahkotovimi izjavami je obveljal predlog tov. Germka, da znaša članarina za tekoče leto 2 K, ki jo pobere šolski voditelj, oziroma voditeljice — vsak in vsaka na svoj šoli — dne 1. novembra in 1. decembra letos od članov in članic, vsakokrat po 1 K. Na ta način naj tudi vbodoče pobirajo članarino.

Tov. pl. Kleinmayr: Preden se razidemo, se spomnimo svojega prvega moža, predsednika naše Zaveze, tovariša Luke Jelencja, ki praznuje te dni 60-letnico svojega rojstva. Tovariš Jelenc je posvetil vse svoje življenje blaginji učiteljskega, saj deluje že 22 let popolnoma nesebično kot predsednik naše Zaveze. Za vse njegovo delo smo mu od srca hvaležni ter mu k njegovemu 60letnemu rojstnemu jubileju iskreno čestitamo! (Živahno odobravanje).

Končno damo izraza samo svojemu patriotičnemu čuvstvu, ako zakličemo našemu zaščitniku in gospodu, presvetlemu cesarju Karlu I. trikratni: Slava! (Zborovalci se dvignejo s sedežev ter se navdušeno odzovejo temu pozivu).

S tem zaključujem občni zbor.

Glavni odbor se je konstituiral tako, da je izvoljen za predsednikovega namestnika tov. Šime, za tajnika tov. Ribičič, za blagajničarko tov. Scheimerjeva, za knjižničarko tov. Kmetova. Načelnik odseka komunalnega učiteljskega je tovariš Daneu, tajnica tov. Erzenova, C. M. in državnega učiteljskega tov. Pretnar načelnik, tajnik tov. Šime, načelnica odseka otroških vrtaric tov. Ipavčeva-Čargova, tajnica tov. Godinova.

Glavni odbor in vsi trije odseki so takoj začeli živahno delovati. Novo življenje je planilo v našo organizacijo. Član-

stvo so priglasi skoro vsi. Obeta se nam lepša doba moči, ugleda in veljave tržaškega slovenskega učiteljstva. Kvišku srca — v daljavo oči! —

Kranjske vesti.

—r— **Krut udarec usode.** Kakor smo že poročali, je padel na soški fronti dne 6. septembra t. l. za domovino in cesarja naš tovariš Melhior Dolenc, c. kr. poročnik, nadučitelj v Železnikih. Dne 2. oktobra t. l. mu je sledil med kralitce pet tednov stari sinček Bojan. Tega krutega udarca nemile usode ni mogla preboleti soproga vrlega pokojnika Marija Dolencova roj. Simončičeva, učiteljica v Železnikih. Po kratki bolezni je umrla dne 20. oktobra t. l. ter zapustila ubogi siročici Miloša in Vladka, ki ne bosta poznala dobrih svojih staršev. To je že drugi tako zelo tragičen slučaj v naših vrstah, da je nesrečna vojna popolnoma uničila dve pred vojno srečni učiteljski rodovini. Ohranimo vsem časten spomin!

—r— **S seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Radovljici dne 8. oktobra 1917.** Predsednik konstatira sklepčnost in o kurantnim potom rešenih zadevah poroča c. kr. okraj. šol. nadzornik R. Simon sledeče: Dopust so dobile: Helena Sodjeva—Jesenice do 15. februarja, nadomešča jo Kunčičeva Alojzija; Faturjeva Apolonija—Mošnje do 15. februarja, nadomešča jo Rapetova Ljudmila; zaradi bolezni na dopustu se nahajajoči učiteljci na Koroški Beli Terezija Jalenova in Jegličeva Marija sta nastopili s 15. oktobrom t. l. zopet svoji mesti. — Ker je moral nadučitelj Ivan Baraga s 30. septembrom k vojakom, ga začasno nadomešča kot voditeljica učiteljica Kren-Jaklič Antonija. — E. Schiffer, učitelj na Jesenicah je bil poklican k vojakom, a ker je zopet oproščen, nastopi v kratkem svoje mesto. Mesto obolele učiteljice—voditeljice v Lescah L. Gmeinerjeve se je nastavila Josipina Gradišarjeva. — Priznajo se starostne doklade in sicer: učiteljci Ani Pleničarjevi v Kropi od 15. avgusta 1917 tretja in učitelj Ivanu Erbežniku, Bled-Ljubljana, I. in II. starostna doklada in sicer prva od 1. avgusta 1912, druga pa od 1. avgusta 1917. — Odobri se tabela prosilk za izpraznjeno učno mesto na Breznici—učiteljica Hermina Sirinkova je stopila v začasni pokoj — prosilk je ravno 21 (beri: dva in sedem), kakor tudi tabeli za učni mesti na Bledu — eno mesto za umrli učiteljem Avgustom Jenskom — 3 prosilci in 33 prosilk — in eno mesto — ekstra statum — 6 prosilk. — Za pomaknitev v višji plačilni razred se priporočajo: v I. pl. razred: Franc Rus—Biljača v II. pl. razred: Rozina Coriaryjeva—Jesice; v III. pl. razred: Ivan Jocič—Koprivnik. —a.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Absolvirana učiteljska kandidatka Gabriela Hočevarjeva je nameščena za suplento v Velikih Laščah, Angela Gradišarjeva v Loškem potoku, Josipina Vodiškova pri D. M. v Polju, Olga Vodiškova na Viču, M. Nitscheva pa na osemrazredni dekliški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani; Marija Kovačeva v St. Gotardu, Magdalena Slatnerjeva pa za suplento v Kamniku namesto vpoklicanega učitelja Andreja Pogačarja in Alfreda Rubbajeva na mestni nemški dekliški ljudski šoli v Ljubljani; suplenta Mibaela Kosmačeva je imenovana za začasno učiteljico na Viču; učiteljska kandidatka Marija Janežičeva je nameščena za začasno učiteljico v Sostrem, Ivana Prosenčeva za suplento v Smartnem, Gabriela Balančeva za začasno učiteljico v Lozicah, Ida Slogarjeva za suplento v Budanjah, Albina Možinova v Semiču, Josipina Webrova za začasno učiteljico v Poljanah, Angela Crnologerjeva v Zbnici, Rudolfina Rastigerjeva na osemrazredni slovenski dekliški šoli v Ljubljani, Josipa Žumrova na osemrazredni zasebni dekliški šoli v Lichtenurničnem zavodu v Ljubljani; suplentinja Ivana Klemenčeva je imenovana za začasno učiteljico v Češeniku; obolelega učit. Dragotina Česnika v Knežaku nadomešča absolvirana učiteljska kandidatka Marija Čukova, začasno vodstvo pa je prevzela učiteljica Justina Suševa; obolelo učiteljico Heleno Franketovo na Brezjah nadomešča suplenta Ernestina Gospodaričeva; na zasebno šolo v Marjanišču v Ljubljani sta vstopili učiteljica Jedert Grafenauerjeva in absolvirana kandidatka Vera Bulovčeva; nadučitelj Andreja Vilfana v Smartnu pod Smarno goro, ki ima dopust, suplira učiteljica Stanislava Pirčeva, ki ji je začasno poverjeno tudi šolsko vodstvo; obolelo učiteljico J. Bizjakovo na Dvornem nadomešča absolvirana kandidatka Ana Lažarjeva; za začasno učiteljico na Premu je imenovana Marija Komarjeva, za suplento istotam pa absolvirana učiteljska kandidatka Marija Knezova; za začasno učiteljico v St. Vidu nad Ljubljano je imenovana absolvirana učiteljska kandidatka Franciška Kalanova; obolelo učiteljico na osemrazredni nemški dekliški šoli v Ljubljani Teklo pl. Kleinmayrjevo nadomešča suplenta absolvirana učiteljska kandidatka Ana Levčeva; za suplente so imenovane: Marija Premro-

vova na enorazredni ljudski šoli na Babnem polju, Cirila Zupančeva v Sodražici, Bernarda Stibričeva na Vačah in Stanislava Zamanova v Vipavi; Dora Bratnikova je pa imenovana za začasno učiteljico v Vipavi.

—r— **Ljubljanske šole zaprte.** Dne 19. oktobra t. l. so zaprli vse ljubljanske ljudske in srednje šole ter pripravili poslopja za vojaške bolnišnice. Skrčen pouk so imeli le 7. in 8. gimnazijski razredi na c. kr. učiteljsko in 6. in 7. real. razredi v realnem poslopiju. Šolska poslopja so bili spremenili v vojaške bolnišnice, a ker jih niso prav nič rabili, upamo, da se pouk zopet prične v prihodnjem tednu.

Štajerske vesti.

FRANC AUERNIK.

Dne 16. oktobra je umrl nadučitelj pri Sv. Florijanu pri Rogatcu, tovariš Franc Auernik. Pokojnik je bil rojen leta 1876 v Sp. Novi vasi pri Sl. Bistrici. Po končanih študijah v Gradcu je nastopil svojo prvo službo v Štoreh pri Celju. Tu mu ni bilo nikakor všeč: kot zavednemu Slovincu mu ni dopuščalo prepričanje, da bi vzgajal deco v šulverajnskem duhu. Služboval je nato v Ponikvi ob Juž. žel. in leta 1904 je postal nadučitelj pri Sv. Florjanu. Leto pozneje si je privedel družico za življenje iz sosednjega Rogatca. Nevarna srčna napaka je že pred osmimi leti priklenila tovariša Auernika na bolniško posteljo. Nemila smrt je že takrat izlegla svoje koščene roke, toda ganil jo je jok ravno porojene sirote in odšla je brez žrtve. Preobilno dela in razburjenja je tetos koncem julija to bolezen obnovilo. Sredi septembra se mu je sicer jelo obračati na bolje, kar mu zbolji edini sinček Milan na griži in v tednu dni je bilo to komaj šestletno življenje — sreča in ponos staršev — uničeno. Na dan sinčkovega pogreba se je lotila griza tudi očeta in ravno mesec dni pozneje je odšel za svojim ljubljencem, zapuščajoč obupano vdovo in nepreskrbljeni hčerki. Pokojnik je bil vzor moža v vsakem oziru. V šolstvu odličen strokovnjak, svojim učencem vester, mil učitelj, svojim tovarišem zvest prijatelj, užival je spoštovanje in zaupanje vseh, ki so ga poznali. V prvih letih svojega službovanja je mnogo potoval. Sploh je bil jako nadarjen in izredno izobražen tovariš. Saj je umeval petero jezikov in poznal njih slovstvo. Mnoga leta prezgodaj je prestrigla Morana nit tega dragocenega življenja. Njegovo truplo smo izročili hladni zemlji, a duh njegov bo živel med nami! Slava njegovemu spominu!

—r— **Vpoklicli slovenskih učiteljev na štajerskem.** Mariborska „Straža“ poroča: Kakor zvemo, se je v zadnjem času vpoklicalo veliko število dosedaj od vojaščine oproščenih ljudskošolskih, zlasti slovenskih učiteljev v vojaško službo. Poklicalo se je še celo take učitelje, ki delujejo kot žetveni komisariji, občinski tajniki, izplačevalci vzdrževalnih podpor itd. Zaradi vojnih razmer ljudskošolski pouk zlasti na deželi še itak mnogo trpi. Učitelj mora dandanes še tudi opravljati službo kakga političnega uradnika, mora iti s svetom prebivalstvu na roko in mnogotera so opravila, ki se sedaj nalagajo na učiteljeve rame. Naše krvavo potrebno učiteljstvo kličejo v vojake, docim se v mestih oproščajo gledališni igralci, fotografi, brivci in slični, gotovo ne neobhodno potrebni stanovi! Prosimo naše poslance, da se tozadevno zavzamejo za naše slovensko učiteljstvo na pristojnem mestu.

—r— **Odlikovanje.** Tovariš Franc Kranjc, nadučitelj pri Sv. Barbari v Halozah, je bil 1. avgusta t. l. povišan poročnikom in odlikovan z železnim križcem s krono na belo-rdečem traku za zasluge v vojni. — Čestitamo vrlému tovarišu, ki prejkoslej tako vztrajno in vneto služi cesarju in domovini! Naj bi ostal čil in čvrst kakor jelka in se spominjal onih lepih in veselih dni, ko smo poletali v Zgornjo Bistrico k Gimčerju okrepčavat se za naporno vezbanje na onem močvirnatem travniku, na katerem nam je štajerski „Kranjc“ tako hudomušno-srdito veleval svoje koračne „Direkcije“, da se je vsa stotinja bučno smejala. Profesorju H. Vodniku in njemu prijateljske pozdrave in kreпки „Nazdar!“ -t.

—r— **Odlikovanje.** Suplent pri Sv. Duhu v Stari gori, Ant. Stefančič, sedaj res. poročnik pri 21. strelnem polku, že prej odlikovan, je dobil vojni zasluzni križec 3. reda z vojno dekoracijo in meči. — Častno kolajno za zvesto 40-letno službovanje je podelil c. kr. štaj. namestnik nadučitelju v Zalcu tovarišu Ant. Petričku. —

—r— **Poročnik Rudolf Kocmut,** nadučitelj pri Sv. Urbanu pri Ptujju je bil odlikovan z zlatim zasluznim križcem z meči in s Karlovim križcem.

—r— **Povišanje.** Justični minister je pomaknil Mibaela Cizla, učitelja na moški kaznilnici v Gradcu, v IX. činovni razred.

—r— **Tovarišu šolskemu ravnatelju Ant. Gnusu v Dolu pri Hrastniku** je odpustila 30. IX. 1917 dvorazrednica v Bočni pri Gornjemgradu za učiteljski vojni podporni sklad 10—K.

—r— **V italijansko ujetništvo** je prišel profesor na mariborskem učiteljsko nadporočnik dr. Ljudevit Pivko.

—r— **Kozjanska šola ostane zaradi griže,** ki razsaja tod, zaprta. Šolsko leto se ne začne pravočasno — 16. okt. Čas, kedaj se bo smela šola pričeti, bo okrajni šolski svet sporočil. — Kozjanski okrajni šolski svet je imel svojo redno sejo pretekli teden v Sevnici, ne v Kozjem. To zaradi griže.

—r— **Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Stelermarks“.** Umrla sta društvena člana: dne 25. septembra Anton Janshek, učitelj v p. v Mariboru, in 8. oktobra Berta Kolschy, učiteljica v Donawitzu. To sta 157. in 158. smrtni slučaj. Prispevek po 4 K naj se gotovo vplača v mesecu novembru. Odbor.

Goriške vesti.

—g— **Povišanje.** Justični minister je pomaknil Ignacija Bajta, učitelja na moški kaznilnici v Gradiški, v IX. činovni razred.

Tržaške vesti.

—t— **Pogreb pok. Viktorja Sošiča,** mestnega učitelja na Občinah, se je vršil pretekli petek dopoldne iz mesta naravnost na Občine. Iz Trsta je spremljal izpred duhovnik od Sv. Antona novega, a pri obelisku na Opčinah ga je sprejel tamošnji dekan g. Cink. Pogreba se je udeležilo že takoj v Trstu — razen sorodnikov — večje število pokojnikovih stanovskih tovarišev z mestnim asesorjem g. drom. Biasiolijem in okrajnim šolskim nadzornikom Nekermanom na čelu. Vodstvo Učiteljskega društva za Trst in okolico je zastopal odborniki tovariši Ivan Danev. — Od obeliska dalje je pokojnika spremljala na njegovi zadnji poti šolska mladina, večje število tovarišev in obilo vlašcanov. Po peti maši v župni cerkvi so truplo pokopali na domačem pokopališču. Ob odprtem grobu se je pokojnikov tovariš in prijatelj Karel Cibic poslovil od Viktorja Sošiča z ganljivim govorom. In tako smo položili v prezgodnji grob — koliko takih grobov se je že odprlo v tem strašnem času! — mlado, nadebudno življenje. — Časten spomin vrlému slovenskemu učitelju Viktorju Sošiču!

—t— **Tržaško šolstvo.** „Edinost“ je prinesla v zadnjem času več člankov, v katerih piše o neznošnih razmerah na slovenskih, posebno CM šolah v Trstu. Razmere na teh šolah so take, da je vsak uspešen pouk nemogoč. Vsi razredi so tako prenapolnjeni, da je stlačeno v njih po 80—100 učencev, četudi je prostora samo za 40—50. Ali ni to prava muka za mladino in učitelje? Ako mestni fizikat in vsi zdravniki ne ukrejejo ničesar zoper tako trpinčenje ljudi, naj se pokliče v pomoč društvo za varstvo živali! Druga zapreka uspešnemu šolskemu pouku je pomanjkanje učnih oseb. Mnogo slovenskih učiteljev je pri vojakih. Vojaške oblasti jih uporabljajo v zaledju po pisarnicah, za straže itd. Ali bi ne koristili ti učitelji mnogo več domovini, ako bi jih oprostili in vrnili njih poklicu? Edinost piše, da mora slabotna učiteljica poučevati celo v dveh razredih. Koliko trpi v takih razmerah vzgoja in pouk, ve samo učiteljstvo in starši prizadetih otrok. Zakaj vendar že ne stori šolska oblast konca tem neznošnim razmeram in ne da Slovincem v Trstu dovolj šol? Ali mora res CMD sama vzdrževati vse slovenske šole v Trstu? Čemu pa plačujejo slovinci v Trstu šolskih naklad? Mar li za poštaljančevanje in ponemčevanje slovenske dece? Pa še nekaj! Več slovenskih šol obveznih otrok v slovenske šole zaradi pomanjkanja prostora še sprejeti niso mogli. Kako se ujema to s šolskimi predpisi in šolsko obveznostjo? Dovolj krivic so zaradi šol že pretrpeli tržaški Slovenci. Ali mera še vedno ni polna? — Iz Trsta nam poročajo k temu poglavju: Razmere na naših šolah se v kratkem vsaj deloma obrnejo na boljše stran. Na slovenskih šolah CMD otvorijo 16 novih vzporednic, da se tako razbremene sedanji prenapolnjeni razredi! Treba bo tudi toliko novih učnih oseb. Skrbeti moramo še za primerne učilnice, ker one na Acquadottu ne odgovarjajo nobenim predpisom. Uredbo teh nezdravih razmer je sprejelo v svoj program poživljeno Učiteljsko društvo za Trst in okolico, ki potom spomene in posredovanja Zaveze nalančno naslita ves položaj vsem poklicanim krogom ter poskrbi tudi za izboljšanje materialnega položaja Družbinega učiteljstva ter njenih otroških vrtaric. Mestni magistrat je na pritisk namestništva določil CMD v svrhu izboljšanja njenega šolstva v Trstu za sedaj 50.000 K, tudi sicer je poskrbljeno, da pride slovensko šolstvo v Trstu do svojih zakonitih pravic. Vse kaže, da se v Trstu dobro in uspešno gibljemo. Pravičnejša sedanost naj popravi

vse kričeče krivice preteklosti. Saj nečemo nič izjemnega in nezakonitega — samo pravice hočemo!

Splošni vestnik.

Za Krekov spomenik. Na drugem mestu prinašamo oklic odbora za spomenik dr. Janezu Evangelistu Kreku. Napredno slovensko učiteljstvo, ki je združeno v naši Zavezi, gotovo tudi v tem pogledu ne zaostane za drugimi stanovi in bo po svojih močeh prispevalo in pripomoglo, da kmalu postavi slovenski narod svojemu velikemu sinu dr. Kreku dostojen spomenik na odličnem mestu naše bele Ljubljane. Tudi naš list je pripravljen sprejemati darove in jih objavljati v vsaki številki. Za dr. Krekov spomenik je daroval L. Jelenc 5 K.

Glasovi časopisov. „Slovenec“ in „Straža“ sta pohvalno pisala o manifestu in deklaraciji Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva z dne 10. septembra t. l. in ponatisnila iz njega pomembnejša in važnejša mesta. „Slovenec“ je tudi v celoti ponatisnil naš članek, ki je posvečen spominu dr. Jan. Ev. Kreka, iz zadnje štev. „Učiteljskega Tovariša.“

Slovenska Matica. V zadnjih dneh je pristopilo k Matici zopet nekaj ustanovnikov. Eden od teh, ki nočejo biti imenovani, je vpisal kot ustanovnico svojo obitelj in plačal za to 200 kron, ostali so dali po 100 K. Neimenovan ljubljanski veletržec je poslal Matici 1000 kron kot darilo, drug neimenovan dobrotnik je daroval potom Jadranske banke 500 K, več jih je podarilo manjše vsote. Vsem tem bodi izrečeno za njihova rodoljubna dejanja na tem mestu iskreno priznanje in globoka narodna zahvala z željo, da bi našli obilo posnemovalcev. Od časa zopetnega delovanja pa do danes je prejela pisarna „Slovenske Matice“ 1400 kron udnine, 1570 kron ustanovnine in 3482 kron daril.

Državnozborni šolski svet je na zadnji svoji seji razpravljal o raznih šolskih vprašanjih. Posl. dr. Vrstošek in prof. Spinčič sta zahtevala z vso odločnostjo, da mora naučni odsek poklicati naučnega ministra k seji, v kateri se bo razpravljalo o žalostnih razmerah šolstva v Avstriji med vojno, češ, da se naučno ministrstvo popolnoma nič ne briga za najvažnejše šolske zadeve, da kliče vse učitelje k vojakom, da ne rešuje šolskih poslopj, ki so jih zasedle vojaške oblasti, da sploh pusti, da se šolstvo vsestransko zanemarija, kar je za vzgojo otrok in mladine v veliko škodo.

Ali smo res že tako daleč? Na čudna pota je zašel c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko. Neverjetne sklepe napravlja in izdaja naredbe, ki jih ne more odpraviti razsoden človek in po našem mnenju niti dopustne niso, diše pa prav jako po konkordatski dobi. Tako je deželni šolski svet dal ukor neki učiteljici, ker je hodila ob pouka prostih dneh obiskovat v Ljubljano svoje sorodnike. Ali smo res učitelji take uboge pare, da se niti ob pouka prostih dneh ne smemo ganiti z mesta svojega službovanja ne po opravkih, ne v razvedrilo: še svojega sosedo tovariša ne smeš obiskati, če se nečeš izpostaviti nevarnosti, da te zadene disciplinarna kazen z vsemi ostrimi posledicami. Ljubljanski tovariši mora v zmislu te odredbe opustiti prijeten izlet na Smarno goro, še na Ježico ne sme, ker visi nad njim Damoklejev meč deželnega šolskega sveta. Glasi se vse to kot šala, a je gola resnica; ta odredba se izvršuje drakonično. Tako je prosila neka učiteljica za dovoljenje, da bi smela iti v nedeljo k izpovedi v Ljubljano, pa ni dobila dopusta. To je vendar utesnitev osebne svobode, ki je po zakonih kaznivo dejanje. Kako se je že glasila pri Rimljanih prislovica o pedagogih?

Razgled.

Stoletnica smrti Tadeusza Koscińskiego. Z velikimi slavnostmi je praznoval v minulim mesecu Poljski narod stoletnico smrti velikega svojega rodoljuba Tadeusza Koscińskiego, junaka izpod Raclavice. Kosciński se je bojeval za svobodo Amerike in za svobodo svoje poljske domovine pod Napoleonom.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

V današnji številki smo priložili vsem p. n. naročnikom položnice, na katerih imajo napisano stanje naročnine. Kdor nima položnice, ima naročnino poravnano do 31. dec. t. l. — Vljudo prosimo, da se odzovejo vsi, ki letošnje naročnine še niso poravnali. Tudi onim naročnikom, ki dolgujejo za več let in ki smo jim vsled tega ustavili pošiljanje lista, smo poslali vnovič račune, ki naj jih poravnajo ako ne naenkrat, pa vsaj v mesečnih obrokih. Ker ima upravištvo tudi plačilne obveznosti do tiskarne i. d., pričakujemo rednih vplačil.